

Im Fokus: Motivation

Motivi za motivacijo

Motivirani ljudje, ki dvigujejo motivacijo iskanja motivov za svojo jezikovno radovednost, se verjetno kdaj znajdejo tudi v *Laboratoriju za korpus slovenskega jezika Nova beseda*. Močno motivacijsko sredstvo so raznolike možnosti iskanja po korpusu, poizvedba za najbolj pogostimi besednimi pari z besedo motivacija nam odkrije v veliki meri pozitivno obarvane pridevnike. Padajoče po frekventnosti je motivacija torej *dodatna, velika, dobra, glavna, notranja, najboljša, največja, močna, edina*, itd. Toda kdo so tisti, ki so nadvse motivirani? Konkordančnik izbrska, da se motivacija pomensko najpogosteje pojavlja v skupini zaposlenih, mladih in igralcev (prim. Nova beseda).

To so tri področja človekovega udejstvovanja, kjer se motivacija pojavlja kot izrazit dejavnik. Zunanja ali notranja motivacija posameznikov na delovnem mestu, v pridobivanju izkušenj in znanja mladih ali na področju športa je dandanes gotovo mnogovrstna. Kot motivatorje za doseg zastavljenih ciljev najdemo motive kot so marljivost, pridnost, vztrajnost, znanje itd. med drugim tudi v ljudskemu izročilu v jedrnatih povzetih rekih in pregovorih. Mnogi so bili slikovno upodobljeni na panjskih končnicah, v ljudski umetnosti na Slovenskem. Motivi na deščicah čebelnih panjev odsevajo takratno razumevanje sveta kmečkega življenja. Na poslikanih pravokotnih deskah se pojavljajo nabožni in posvetni motivi in enako kot z besedami izraženo v rekih in pregovorih so na končnicah z oljnimi barvami upodobljene živali v človeških vlogah, dogodki na vasi, motivi, ki prikazujejo delo, med drugim tudi smešenje nekaterih poklicev kot npr. krojača in čevljarja (prim. Makarovič & Rogelj Škafar, 2000, str. 28).

Slika 1: Delo na polju (fotografija, privatno)

»**Brez potu ni medu.** Without toil, there will be no honey.« (Pregovori in reki, 2003, str. 50). Motiv na panjski končnici prikazuje tehtanje čebelnega panja, torej napoved, koliko bo medu (prim. Makarovič & Rogelj Škafar, 2000, str. 185).

»**Lenoba je vseh grdob grdoba.** Sloth is the most sinful of sins.« (Pregovori in reki, 2003, str. 52). Posmehljiv motiv prikazuje krojače, ki jih straši polž. Nekmečko delo, kot so ga npr. opravljali

krojači, se je nemalokdaj podcenjevalo, pogosto so bili deležni predsodoka počasnosti in lenobe. Zato jih satirični motiv prikazuje s polžem (prim. Zrelec, 2019, str. 290, 291).

»**Speča lisica kokoši ne ujame.** A sleeping fox catches no chickens.« (Pregovori in reki, 2003, str. 60). Motiv prikazuje lisico, ki nese kuro v brlog. Lisica nastopa v človeški vlogi in je zgled za uspeh, če je človek marljiv in vztrajen (prim. Makarovič & Rogelj Škafar, 2000, str. 114, 367).

»**Kdor neprestano gleda v oblake, ne bo nikoli žel.** Whoever has his head in the clouds misses the harvest.« (Pregovori in reki, 2003, str. 55). Motiv na panjski končnici upodablja žetev. Prikazuje postopek žetve ter zlaganja in vezanja snopov (prim. Makarovič & Rogelj Škafar, 2000, str. 123, 374).

»**Brez dela ni jela.** Without work, there will be nothing to eat.« (Pregovori in reki, 2003, str. 52). Panjski končnici prikazujeta motiv dela: kovača v kovačnici in tri šivilje v kemčki sobi (prim. Makarovič & Rogelj Škafar, 2000, str. 234, 240, 481, 488).

Slika 2: Prizor z lova (fotografija, privatno)

S pogledom na motiviko panjskih končnic ter v rekih izražene misli ste mogoče motivirani za sprehod mimo čebelnjaka, kjer je tudi še danes možno videti to ljudsko umetnost. V tem ali drugem motivu pa je gotovo skrita življenjska modrost; mogoče spoznanje, da »**Nihče ne pade učen z neba.** Nobody falls fully made from the sky.« (Pregovori in reki, 2003, str. 58).

Viri

- Makarovič, G., Rogelj Škafar, B. (2000). *Poslikane panjske končnice*. Zbirka Slovenskega etnografskega muzeja. Nova beseda. Laboratorij za korpus slovenskega jezika. (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU). http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html (poizvedba, 22.7.2021).
- Pregovori in reki. Proverbs and sayings.* Illich, I. (ur.) (2003). DZS.
- Zrelec, A., (2019). *Čevnice. Motivika na panjskih končnicah iz zbirke Rudolfa Goloba*. Gallob.

Sabine Buchwald, PH Kärnten, Österreich